

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО НАТО В УКРАЇНІ
КОНСУЛЬТАТИВНА МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ**

**МІЖНАРОДНА ТА НАЦІОНАЛЬНА
БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ
АСПЕКТИ**

*Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 16 березня 2026 року)*

До 60-річчя ДДУВС

**У двох частинах
ЧАСТИНА II**

**INTERNATIONAL AND NATIONAL
SECURITY: THEORETICAL AND APPLIED
ASPECTS**

*Theses of the X International
scientific-practical conference
(Dnipro, March 16, 2026)*

**In two parts
PART II**

Дніпро
2026

Відповідно до ст. 107 КПК України, за клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим, також, про застосування технічних засобів фіксування процесуальної дії заздалегідь повідомляються особи, які беруть участь у процесуальній дії [1]. Безперервний відеозапис дозволяє попередити заяви захисту про «підкидання» речових доказів та фіксує первинні реакції підозрюваного. Під час особистого обшуку особлива увага приділяється послідовності: від верхнього одягу до вмісту кишень та обстеження тіла (за необхідності залучається медичний працівник). Слідчий зобов'язаний занести до протоколу кожну вилучену річ із детальним описом її індивідуальних ознак, що є критичним для подальшої ідентифікації знарядь катувань або мародерства.

Криміналістична етика при обшуку підозрюваних у воєнних злочинах вимагає суворого дотримання Женевських конвенцій про поводження з військовополоненими (якщо особа підпадає під цей статус) та норм Міжнародного кримінального суду. Будь-яке приниження гідності під час обшуку може зробити докази недопустимими у міжнародних трибуналах. Слідчий має поводитися професійно, нейтралізуючи будь-які прояви емоційної агресії, що часто виникають при розслідуванні звірств проти цивільного населення [3].

Отже, обшук особи підозрюваного у воєнних злочинах – це не просто механічна дія з вилучення предметів, а складна тактична операція. Її успіх залежить від синергії криміналістичної техніки (використання металошукачів, хімічних тестів) та процесуальної точності. Виявлені під час такого обшуку цифрові сліди та документи часто стають «золотим стандартом» доказів, що дозволяють встановити ланцюжок командування та довести системний характер воєнних злочинів. Таким чином, якісне проведення цієї дії є першим кроком до відновлення міжнародної справедливості та покарання за найважчі злочини проти людства.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI : станом на 20 лют. 2026 р. Верховна Рада України : сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 24.02.2026).

2. Гаркуша А.Г., Цапович В.А. Процесуальні особливості проведення обшуку в умовах воєнного стану. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Випуск 2. Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 121-126.

3. Коли особистий обшук буде правомірним: 5 критеріїв, які варто враховувати. URL: <https://unba.org.ua/news/8449-koli-osobistij-obshuk-bude-pravomirnim-5-kriteriiv-yaki-vartovrahovuvati.html> (дата звернення: 24.02.2026).

Марія ПЛЕСКУН

курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування
Національної поліції України

Науковий керівник:

Людмила КРИВДА

доцент кафедри кримінального
процесу та криміналістики
Одеського державного
університету внутрішніх справ
(м. Одеса, Україна),
доктор філософії

МЕТОДИ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЇ У ПРОЦЕС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

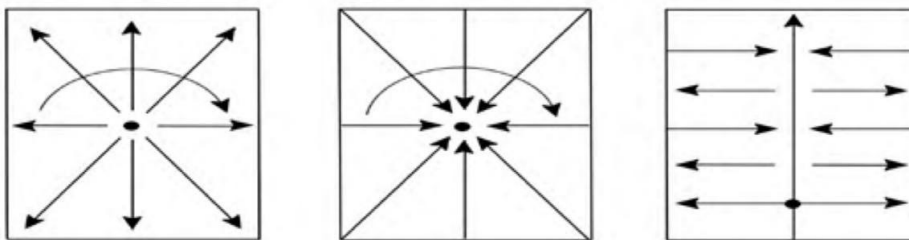
Ефективність боротьби зі злочинністю в сучасних умовах значною мірою залежить від здатності правоохоронних органів швидко й якісно фіксувати послідовну картину події. Огляд, що є однією з найбільш важливих та незамінних слідчих дій, слугує основою для побудови всієї подальшої структури розслідування. Саме під час огляду відбувається початкове вивчення об'єктивної реальності кримінального правопорушення. Це дозволяє не

лише отримати прямі та побічні докази, але й розробити робочі версії, визначити напрями розшукових заходів і встановити особу злочинця у найкоротші терміни.

Дослідження методів проведення огляду зумовлена швидким розвитком науково-технічного прогресу, а також зміненням характером сучасної злочинності, яка стає все складнішою, більш інтелектуальною та технологічно орієнтованою. Хоча такі традиційні підходи до огляду, як концентричний, ексцентричний чи фронтальний методи, і залишаються класичною основою, вони вже не відповідають усім запитам сучасності. Сьогодні їх необхідно доповнювати інноваційними інструментами цифрової візуалізації, лазерного сканування та аналітичного моделювання. Помилковий вибір методу або формальний підхід до дослідження місця події може призвести до втрати важливої доказової інформації, яку часто неможливо відновити на наступних етапах розслідування.

У системі криміналістичної тактики слідчий огляд посідає домінуюче місце як ключова інформативно-пошукова дія, спрямована на безпосереднє сприйняття та фіксацію обставин кримінального правопорушення. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України, огляд місця події є унікальною процесуальною дією, оскільки у невідкладних випадках він може передувати внесенню відомостей до ЄРДР, що підкреслює його критичне значення для оперативного встановлення об'єктивної істини. Безпосередність сприйняття об'єктів слідчим дозволяє отримувати доказову інформацію з мінімальними перекручуваннями, забезпечуючи дотримання таких тактичних засад, як об'єктивність, повнота та невідкладність [3, с. 86-87].

Процесуальна та практична реалізація огляду традиційно структурується на підготовчий, робочий та заключний етапи, кожен з яких вимагає застосування специфічних пізнавальних інструментів [3, с. 87]. Ключовим аспектом робочого етапу є вибір методів дослідження простору, що в криміналістиці класифікуються за способом сприйняття та напрямом руху. Зокрема, поєднання статичного методу, що передбачає фіксацію обстановки у нерухомому стані, з динамічним методом, який дозволяє детально досліджувати властивості об'єктів через їх переміщення, створює умови для всебічного вивчення речових доказів. Вибір просторових методів огляду диктується особливостями місцевості та механізмом скоєння злочину. Ексцентричний метод доцільно застосовувати у випадках, коли центр події чітко визначений, тоді як концентричний підхід – від периферії до центру – є ефективним для збереження слідів на підступах до епіцентру. Для обстеження значних територій незамінним стає фронтальний метод або секторний підхід, що дозволяє систематизувати пошук на відкритій місцевості. До того ж, слідчий має обирати між суцільним дослідженням всієї території та вибіркоким аналізом окремих ділянок, орієнтуючись на найбільш вірогідні місця знаходження слідів злочину [3, с. 88-89].

[2, с. 95]

Результативність огляду та його доказове значення у судовому розгляді прямо залежать від точності фіксації, передбаченої нормами КПК України. Використання вимірювання, фотографування, відеозапису та виготовлення відбитків у межах обраних методів дозволяє трансформувати матеріальні сліди у належну процесуальну форму. Таким чином, науково обгрунтована комбінація методів огляду виступає гарантом повноти формування доказової бази та мінімізації слідчих помилок на початковому етапі розслідування [6].

Обгрунтування перспектив впровадження інновацій у процес огляду місця події базується на необхідності подолання технологічного бар'єру між еволюцією способів вчинення злочинів і методами їх розслідування. Сучасна криміналістика все частіше переходить від традиційного візуального аналізу до використання цифрових технологій просторової аналітики [7, с. 87]. На особливу увагу заслуговує використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА),

які стають невід'ємною частиною сучасного процесу огляду завдяки їхній здатності оперативно забезпечувати широкий спектр даних у реальному часі [5, с. 46].

Особливої уваги заслуговує використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА), які суттєво розширюють можливості фронтальних і секторних методів огляду, особливо на значних за площею або важкодоступних територіях. Застосування БПЛА, оснащених камерами високої роздільної здатності та тепловізорами, дозволяє оперативно проводити аерофотозйомку для створення ортофотопланів — детальних цифрових карт місцевості, що мають високу точність масштабування. Це забезпечує фіксацію взаєморозташування об'єктів на великих відстанях, що є критично важливим при розслідуванні ДТП, авіакатастроф або злочинів, вчинених у природному середовищі. Крім того, дрони дозволяють здійснювати пошукові заходи та огляд з ракурсів, недоступних для наземних спостерігачів, що мінімізує ризик пошкодження слідів самими учасниками оглядової групи [4, с. 72-73]

Важливою умовою легітимності отриманих даних є суворе дотримання процесуальної форми. Застосування технічних засобів фото-, відеозапису та кінозйомки за допомогою БПЛА має здійснюватися відповідно до вимог статті 245-1 КПК України, яка регламентує порядок одержання зразків для експертизи та особливості фіксації обставин правопорушення. Оскільки технічні засоби фіксації є невід'ємним елементом формування доказової бази, їх використання потребує неухильного дотримання встановлених законом норм.

Особлива увагу приділяється оформленню протоколу огляду як основного процесуального документа. Згідно з вимогами частин 2 і 3 статті 104 та частини 2 статті 107 КПК України, у вступній частині протоколу обов'язково зазначаються відомості про залученого спеціаліста (ПШБ, посада), а також фіксується факт роз'яснення йому прав та обов'язків. Усі учасники слідчої дії мають бути заздалегідь поінформовані про застосування технічних засобів фіксації, що обов'язково відображається у документі разом із персональними даними кожної особи. У протоколі необхідно детально описати технічні характеристики застосованих пристроїв: марку, модель та серійний номер БПЛА, а також параметри носіїв інформації (тип, модель та обсяг карти пам'яті). Окремим важливим аспектом є фіксація метеорологічних умов на момент польоту: температури повітря, рівня видимості, вологості, атмосферного тиску та швидкості вітру. Такі деталі є необхідними для підтвердження об'єктивності отриманих зображень та можливості їх подальшої експертної оцінки. Таким чином, чітке дотримання процесуального алгоритму забезпечує належність та допустимість доказів, отриманих за допомогою інноваційних методів аерофотозйомки [8, с. 106-107].

Одним із перспективних напрямів є використання мультиспектрального освітлення та портативних експрес-аналізаторів для виявлення невидимих біологічних слідів ще на початковому етапі огляду, без порушення їхньої структури [5, с. 65-66]. Інтеграція таких високих технологій не замінює класичні методи розслідування, а навпаки, надає їм нових можливостей. Завдяки цим підходам протокол стає не просто описом ситуації, а формуванням багатовимірної цифрової моделі доказової бази. Це дозволяє відтворювати місце події у віртуальній реальності під час судових розглядів, забезпечуючи максимальну наочність та об'єктивність під час процесу доказування.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

2. Кривда Л. С. Сучасні можливості використання безпілотних літальних апаратів при огляді місця події. Юридичний вісник. 2022. № 1. С. 138–144.

3. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 228 с.

4. Криміналістика [текст] : підручник. / В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексеев та ін. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

5. Степанюк Р. Л., Гусева В. О. Сучасні криміналістичні засоби та методи протидії злочинності : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2024. 236 с.

6. ТАКТИЧНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ : мультимедійний навч. посіб. / Нац. акад. внутр. справ. Київ : НАВС, 2021. URL : https://arm.navs.edu.ua/books/insp_krym/inspection/inspection_features1.html

7. Горпинич М. С. Використання БПЛА під час огляду місця події. Сучасні криміналістичні засоби та методи протидії злочинності : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 20 груд. 2024 р.). Дніпро : ДДУВС, 2024. С. 87–89.

8. Івасишин Т. М., Ленський М. М. Застосування безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події: криміналістичні аспекти. Прикарпатський юридичний вісник. 2025. Вип. 3 (54). С. 132–137.

Мар'яна ПОЛЩУК

курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування
Національної поліції України

Науковий керівник:

Людмила КРИВДА

доцент кафедри кримінального
процесу та криміналістики
Одеського державного
університету внутрішніх справ
(м. Одеса, Україна),
доктор філософії

ДАКТИЛОСКОПІЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИ ЗА ВІДБИТКАМИ ПАЛЬЦІВ

Сучасна система криміналістики в Україні значною мірою спирається на методи ідентифікації особи, серед яких ключову роль відіграють дактилоскопічні та біометричні технології. Історично впровадження ідентифікації за відбитками пальців на території України відбулося ще в радянський період, коли цей метод використовувався для обліку осіб, причетних до злочинної діяльності, у кримінальних провадженнях та в роботі міліцейських органів. Наукові засади дактилоскопії ґрунтуються на принципах унікальності та незмінності папілярних ліній протягом усього життя людини, що зумовлює високий рівень достовірності цього методу в криміналістичній експертизі [1, с. 45].

У сучасних умовах дактилоскопічні методи активно застосовуються в діяльності Державного бюро розслідувань, Національної поліції України та органів системи МВС з метою реєстрації осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень, а також для запобігання злочинності [2, с. 112]. Зокрема, під час оформлення біометричних паспортів Державна міграційна служба України використовує цифрові зразки відбитків пальців для підтвердження особи, що істотно зменшує ймовірність шахрайських дій та фальсифікації документів.

Криміналістичні підрозділи України широко застосовують автоматизовані інформаційні системи для оперативного пошуку та зіставлення відбитків пальців у великих масивах даних, зокрема в Єдиній автоматизованій системі дактилоскопічних обліків. Завдяки таким системам правоохоронні органи мають можливість швидко встановлювати особу злочинця або підозрюваного навіть у складних кримінальних провадженнях. Автоматизовані дактилоскопічні бази даних активно використовуються під час розслідування тяжких злочинів, зокрема умисних убивств і злочинів, пов'язаних з організованою злочинністю [3, с. 78]. Ефективність автоматизації проявляється у скороченні строків розкриття злочинів, що є особливо важливим в умовах зростання кількості складних економічних та кримінальних правопорушень в Україні. Так, упродовж 2022–2023 років у містах Києві та Львові правоохоронні органи застосовували автоматизовані дактилоскопічні системи для встановлення осіб, причетних до серії квартирних крадіжок, що дало змогу оперативно затримати підозрюваних і повернути викрадене майно [4, с. 203].

Дактилоскопія розглядається як один із методів встановлення та ідентифікації особи за допомогою відбитків пальців рук, що ґрунтується на унікальності та неповторності папілярного візерунка шкіри людини [7, с. 3].

У криміналістичній науці особлива увага приділяється слідам рук, що зумовлено низкою об'єктивних чинників. По-перше, взаємодія руки людини з різноманітними предметами зазвичай відбувається за участю долонної поверхні кисті. По-друге, пальці та долоні рук мають потово-жирові виділення, які сприяють утворенню слідів нашарування на поверхнях предметів. По-третє, шкіра руки характеризується специфічними фізіологічними та морфологічними властивостями, що забезпечують формування індивідуальних слідів.

На долонній поверхні кінцевих, або нігтьових, фаланг пальців рук розташовані рельєфні папілярні лінії, структура яких формується рядами гребінчастих виступів шкіри, розділених між собою борознами. Сукупність таких ліній утворює складні шкірні узорі, що